

TELEPÜLÉSI

Értéktár

KÖSZEGSZERDAHELY

KÖHALMINÉ MAJOR JUDIT

Kőszegszerdahely Települési
Értéktár Bizottság Elnök

„Ház, ragadvány és gúnynevek eredetének magya- rázata Kőszegszerdahelyről”

„Kőszeghegyalja részleges néprajza” c. dokumentumban Pálffy József gyűjtése alapján 94 darab ház, ragadvány és gúnynév ismerhető meg Kőszegszerdahely egyes lakóira vonatkozóan. A néprajzi gyűjtemény érdekessége, hogy viselőjének elfogadását vagy annak visszautasítását is feltünteti.

KÖHALMINÉ MAJOR JUDIT

Kőszegszerdahely Települési
Értéktár Bizottság Elnök

Kőszegszerdahelyi Közösségi Ház

A „Kőszegszerdahelyi Közösségi Ház”, mint Kőszegszerdahely Község Önkormányzata területén fellelhető, kőszegszerdahelyi kötődésű, tudatos építési munka eredményeként létrehozott, az egyén és közösségi lét feltételeinek megteremtését szolgáló objektum nemzeti értéként, 2. sorszámmal a Települési Értéktárba felvételre kerül.

Projekt – Hungarikum - 2016
Felső-Gyöngyösmonti Értéktár elkészítése és bemutatása Vas megyében
A Vas megyei Felső-Gyöngyösmonte helyi értékeire alapozott tájegységi értékeinek meghatározása és közösségi hasznosítás alapjainak megeremtése

Projekt vízió | Vas megye északi területén, Szombathely és Kőszeg közti vidékies térség (Gyöngyösmonte) természeti (Írottó Natúrpark), kulturális (Szent Márton templomok, Őrvidéki, Hegyaljai hagyományok) értékei lehetővé teszik, hogy közössége ezekre a szilárd alapokra épített közösségfejlesztésbe fogjon. Cé-lunk, hogy a térség mind a kilenc települése: Gencsapáti, Gyöngyösfalu, Lukácsháza, Kőszegpaty, Pusztacsó, Nemescső, Cák, Kőszegdoroszló, Kőszegszerdahely azonos minőségű és publikáltságú helyi értéktárral ren-delkezzon. Ezek alapján a térség értéktárát, tájegység érték albumot hoznánk létre, mely kiegészítve a helyi értéktárak értékeivel közösségfejlesztési, gazdaságfejlesztési bázist képezne térségfejlesztő munkánkban.

Helyzetfeltárás | Helyi Fejlesztési Stratégiánk (HFS) alapját is a fenti gondolat adja, de jelenleg csak kettő térségi település, a Cák Pincesor gazdája, Cák település és a megye hagyományörzésében élen járó Gencsapáti Hagományörzők, illetve Önkormányzatuk rendelkezik felméréssel, igaz ők már megyei értéktáras helyi értékekkel is bírnak. A többi település csak értéktár bizottságot, illetve térségi értéktár tanácsot hozott létre, ez idáig érdemi munka nem történt körükben. A két értéktáras település, a megyei NMI szakemberei, térségi polgármesterek és az UTIRO Térségfejlesztő Egyesület, mint LEADER címbirtokos egyesület közös döntése értelmében, együttműködéses pályázatot indított, Vas megyében elsőként, a Felső-Gyöngyösmonti Tájegységi Értéktár létrehozására.

Egyesületünk, annak munkaszervezete és vezetője Bolfán Csaba 2008 óta foglalkozik térségfejlesztéssel, személyesen helyi értékörzéssel (Biotájház, Lukácsháza). Tevékenységünk ezen időszak óta számos helyi értéken alapuló rendezvény és építmény (Pincés Kemencés, Lukácsháza, Marton szállás, Horvátszidány, Bóság napok, Bó, Büki Tájház, Bük, stb.) létrejöttéhez járult hozzá. 2016 óta egyesületünk a Vas megyei NMI partnerszervezete, mely közös tevékenységben a helyi értékek őrzésére szolgáló egyesületek és közösségi programok segítése a fő tevékenységünk.

KŐHALMINÉ MAJOR JUDIT

Kőszegszerdahely Települési
Értéktár Bizottság Elnök

Kőszegszerdahelyi Mindenszentek Templom

A falukép fontos meghatározója az erődített fallal körülvett, környezetéből kiemelkedő, középkori, Mindenszentek tiszteletére felszentelt templom.

A románkori épület megoldásaival, az átépítésekkel, felújításokkal, tulajdonosaival, a Kőszeg-hegylajai településcsoport egyházi életében betöltött szerepével kapcsolatos ismeretek megszerzését a Kőszegszerdahelyi Honismereti Kör írásos dokumentuma, valamint az 1990.évben a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola történelem-népművelés szakos hallgatói által összeállított „Múltfeltárás Kőszegszerdahelyen” c. dolgozata tette lehetővé.

A „Kőszegszerdahelyi Mindenszentek Templom” mint Kőszegszerdahely Község Önkormányzata területén fellelhető, kőszegszerdahelyi kötődésű, egyedi, speciális építészeti örökség nemzeti értéként, 1.sorszámú a Települési Értéktárba felvételre kerül.

P a r t n e r s é g :

Pályázó: UTIRO Térségfejlesztő Egyesület

Szakmai partnerek: NMI Vas megyei szervezete, Vas Megyei Értéktár Bizottság

Mentor települések (elismert, dokumentált értéktárral rendelkezők): Cák, Gencsapáti

Cák településen 2015 évtől elismerten, megyei értéktárban rögzítetten, a Cák Pincesor, Vas megye Szőlőhegyeire jellemző boronafalu építészeti együttes található, mely őrzése, védelme a település egyik kiemelt feladata

Gencsapáti településen, a szintén megyei értéktáras Hagományörzők által gondozottan négy értéket is örökítenek. Szentkút és Ördögkő, Gencsapáti táncgyomány, Verbunk, Gencsapáti tojásfestés hagyománya, Gencsapáti Legénycéh hagyománya tartozik hozzájuk

Tevékenységük, értékörzésük és annak tisztelete példát mutat a többi hozzájuk csatlakozni kívánó településnek. Dokumentált Helyi Értéktárat készíteni szándékozó települések, melyeket vagy önkormányzat, vagy annak civil szervezete képvisel: Gyöngyösfalu, Lukácsháza, Kőszegpaty, Nemescső, Pusztacsó, Kőszegdoroszló, Kőszegszerdahely Ezen települések képviselő testületei már értéktár bizottságokat állítottak fel, listákat készítettek, de teljes körű, közmegegyezésen nyugvó, dokumentált helyi értéktárunk még nincs.

Projekt eredménye | Együttműködésünk eredményeként Vas megye e listáján létrejött a közösségi érték megállapítás új formája, mely alkalmas a térség további kohéziójának növelésére. Munkánk végeztével elmondhatjuk, hogy a Tájegységi értéktár készítése, értéktár kiadvány kiadása segítségével falvaink erősödtek, kapcsolataik mélyültek és lakosaik jobban megismerték saját értékeiket.

Az 1784. évi első magyarországi népszámláláskor Szerdahely lakossága (jogi népesség) 253 fő volt. Fényes Elek, 1851-ben 351 főről írt. A 19. század végi helyzetet tükröző, Borovszky Samu által összeállított, Magyarország települései könyv Vas megye kötetében 408 fővel szerepel Kőszegszerdahely, az 1910. évi népszámláláskor pedig 443 lakosú volt a falu. Az I. világháború hatására a falu lakossága csökkent, majd ezt követően, 1930-ig emelkedett. Ekkor 496 fő volt a népesség. Ezt követően hosszú ideig csökkent vagy stagnált a lakosság száma, az 1930. évi szintet pedig csak 2004-2008-ban érte el, illetve haladta meg újra. A 2001. február 1-i népszámlálás adatai szerint Kőszegszerdahely belterületén 485 fő lakott 187 lakásban. A külterületeken lévő 3 lakóépületből csak az Ereszténymajor volt lakott 4 fővel, a Fűtelekmajorban és a Zsáperhegyen lévő lakóépületben nem laktak. A település lakosságszáma ezt követően 2006-ig 509 főre növekedett, majd csökkenni kezdett, amit csak 1-2 évben szakított meg a létszám növekedése. 2016 elején 464 fő lakott 199 lakásban